REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brasov
Administraţiunea, Piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 85. — Braşov, Joi 17 (30) Aprilie. — 1903.

Crisa şi naţionalităţile.

Inainte cu ḑece ḑile, vorbind despre atitudinea guvernului unguresc în faţa crisei, am remarcat un articol apărut în ḑiarul vienez „Neue Freie Presse“, care pleda în favórea guvernului Szell. Am citat chiar o observare caracteristică, făcută de numita fóie relativ la urmările necalculabile ale crisei ungare.

Adḑi dieta e compusă aprópe numai din Maghiarĭ, — ḑicea fóia vienesă, — ce va fi însĕ décă, schimbându-se legea electorală, ce garantéză superioritatea partidei maghiare şi care lege nu e pentru tóte timpurile asigurată, şi décă miliónele de Românĭ şi Slovacĭ din Ungaria vor cunósce slăbiciunea acestei diete şi vor urma esemplul oposiţiei maghiare, făcênd oposiţie antimaghiară?

Am citat aceste cuvinte şi pentru faptul, că numita fóie susţine relaţiunĭ strînse cu guvernul unguresc şi prin urmare iĭ redă, în mod mai mult séu mai puţin nemerit, propriile gândirĭ.

Şi în adevĕr. Abia trecură câteva ḑile şi una din foile marĭ guvernamentale începù sĕ amenințe şi ea pe obstrucţioniştĭ cu pericolul, ce ar veni din partea naţionalităţilor. Cu tóte acestea, fiind-că am citat amintita aserţiune a fóiei vienese, am fost luaţĭ la ochĭ de către fóia maghiară de aicĭ „Brassói Hirlap“, care ne dojenesce şi ne certă, că am zugrăvit icóna unei oposiţiunĭ naţionaliste antimaghiare.

Firesce, că după principiile şoviniste, la carĭ, precum cu părere de rĕu am trebuit sĕ ne convingem, aderéză pe deplin şi numita fóie maghiară, orĭ de câte orĭ cei din sînul naţionalităţilor au o părere, ce nu consună cu aceea a guvernanţilor ungurĭ, ei sunt declaraţĭ de „antimaghiarĭ“, ba chiar de aţîţătorĭ contra naţionalităţii maghiare. Nu li-se ĕrtă nicĭ-odată sĕ aibă şi ei părerĭ şi convingerĭ, ce nu consună cu părerile şi convingerile şoviniste ale partidelor maghiare.

Aşa, de esemplu, „Brassói Hirlap“ ḑice: „Décă Ungaria astăḑĭ este într'o situaţiune critică, acésta póte îndemna pressa naţionalistă, care doresce a fi privită de patriotică, numai la aceea, ca la apreţiarea situaţiunei sĕ ia posiţie pentru una séu pentru alta din părerĭ, nu însĕ nicĭ-de-cum ca sĕ amenințe naţiunea maghiară cu anunţarea unei oposiţiunĭ naţionaliste“.

Am vrea sĕ scim înainte de tóte de ce n'ar puté avé pressa naţionalistă, nemaghiară o părere a sa proprie în cestiunea crisei de faţă, fără ca printr'asta sĕ devieze de la patriotismul sĕu. Orĭ doră părerile din stânga şi drépta dietei sunt aşa de omogene?

Incât pentru oposiţia naţionalistă găsim naivă observarea fóiei maghiare braşovene, deóre-ce acésta oposiţie a esistat, esistă şi va esista pe câtă vreme vor esista naţionalităţĭ în Ungaria şi vor fi nemulţumite.

E altă cestiunea, cum îşĭ manifestă nemulţumirea lor aceste naţionalităţĭ şi décă şi-o pot adḑĭ manifesta în dietă. Fapt nerĕsturnabil este şi rĕmâne însĕ, că naţionalităţile n'au atacat şi n'au ameninţat nicĭ odată pe Maghiarĭ, ca rassă, ci s'au apărat numai în contra atacurilor, asupririlor şi prigonirilor, ce au avut sĕ le sufere din partea stăpânirei maghiare.

Nu noi putem crea nemulţumirile, carĭ pun în vedere viitórele lupte esacerbate ale Maghiarilor cu naţionalităţile. Că aşa este, ne-a dovedit'o însu-şĭ ministru-preşedinte Coloman Szell în discursul sĕu de alaltăerĭ, în care a atins, firesce cu alte cuvinte, acea córdă a primejdiei, ce ar ameninţa parlamentarismul unguresc, décă miliónele de Românĭ, Slavĭ şi Germanĭ ar urma odată esemplul oposiţiei estreme maghiare, pe care a fost atins'o fóia vienesă, amică lui.

Étă cine resuscită icóna oposiţiei „antimaghiare“.

Pressa oposiţională maghiară critică viu discursul lui Coloman Szell, din care aducem mai jos partea privitóre la situaţiunea creată prin obstrucţiune. I-se ia în nume de rĕu lui Szell, că a accentuat imposibilitatea înfiinţării armatei maghiare independente. Sunt furióse ḑiarele oposiţionale, mai ales pentru-că ministrul president a accentuat, că stabilirea limbei de comandă germană aparţine drepturilor reservate Suveranului şi a trecut cu tăcerea peste pretensiunile partidului 48-ist privitóre la limba maghiară şi la cestiunea stégului şi emblemelor.

Szell n'a promis nicĭ măcar împlinirea acelor postulate din memorandul lui Apponyi, carĭ nu atacă dualismul. C'un cuvênt, el n'a promis nimic şi nu se va face nimic, decât cel mult permutarea ofiţerilor supuşĭ ungurĭ de la regimentele din Austria la cele din Ungaria.

Curentul ostil, ce s'a creat de pressa oposiţională contra lui Szell, pare a-se manifesta éraşĭ prin fapte. Tinerimea maghiară universitară din Budapesta a început sĕ se misce din nou. Erĭ a înscenat o mică demonstraţie dinaintea Casinei naţionale, unde manifestanţii au isbucnit în strigări de „abzug“.

Bulgarii şi Românii. Cu prilejul punerei pietrei fundamentale pentru mausoleul în memoria soldaţilor ruşĭ şi românĭ, primarul din Plevna a trimis M. S. Regelui Carol următórea telegramă:

„Cu ocasiunea punerei solemne a pietrei fundamentale a mausoleului-templu, care va adăposti pentru vecie osĕmintele soldaţilor ruşĭ şi românĭ căḑuţĭ pentru independenţa nóstră, în numele cetăţenilor din Plevna exprim Maiestăţii Vóstre sincera lor recunoscinţă şi mulţumirĭ pentru sacrificiile făcute de poporul român pentru independenţa nóstră. Sĕ trăéscă Maies. Vóstră pentru mărirea României“.

Atitudinea Cehilor. Conferenţa bărbaţilor de încredere cehĭ, în număr de 430, a luat în unanimitate următorul conclus: Bărbaţii de încredere au venit la convingerea, că actualul guvern, sub prextul fals al neutralităţii şi desconsiderând ordinea de drept existentă, împlinesce întru tóte c'o nemai pomenită îndrăsnélă pretensiunile minorităţii germane, prin ceea-ce aduce o gravă atingere intereselor celor mai vitale ale poporului ceh. De altă parte, guvernul, fără concursul Germanilor, nu vré sĕ împlinéscă nicĭ cele mai drepte postulate ale Cehilor. Din motivele acestea, bărbaţii de încredere consideră ca o necesitate urgentă, ca deputaţii cehĭ nu numai sĕ urmeze contra actualului guvern o atitudine oposiţională intransigentă, ci sĕ-i pună în cale piedecile cele mai marĭ posibile.

Obstrucţiunea social-democraţilor austriacĭ. Din *Viena* se anunţă, că partidul social-democrat din „Reichsrath“, a hotărît sĕ facă obstrucţiune contra proiectului de revisuire a regulamentului camerei.

Visita Regelui Angliei la Vatican. Se asigură, că visita Regelui Eduard la Vatican a fost fixată pentru ḑiua de 29 Aprilie. Cu tóte, că Vaticanul şi-a manifestat până în ultimul moment dorinţa, ca Regele Angliei sĕ plece, pentru a face visită Papei, de la colegiul englez, s'a convenit în urmă ca plecarea Regelui sĕ aibă loc de la ambasada englesă, acreditată pe lângă Vatican. După visită, Regele se va reîntórce direct la Quirinal, dispensând ast fel pe cardinalul Rampolla de a-i întórce visita. Papa va trimite însĕ la Londra o ambasadă specială, spre a mulţumi Regelui pentru visita sa.

„Tribuna“ nu mai póte apărè“...

Cu acéstă veste ne surprinde în numĕrul sĕu de adḑĭ, Miercurĭ, 16 (29) Aprilie, „Tribuna“ din Sibiiu.

Vestea este şi trebue sĕ fie fórte deprimătóre pentru toţĭ câţĭ urmăresc cu interes viu şi câţĭ cu sinceritate iau parte la munca şi la străuinţele pressei nóstre în serviciul causei naţionale a poporului român. Ea ne atinge în deosebĭ dureros pe noi cei de la organul cel mai vechiu naţional, şi décă n'am cunósce antecedenţele catastrofei, ce a ajuns pe ḑiarul confrate din Sibiiu, nu ni-ar veni sĕ credem cea ce ne spune.

După-ce Redacţiunea „Tribunei“, adresându-se cĕtră cetitorĭ, vorbesce de procesele de pressă ce le-a avut în cei 19 anĭ, de când a fost înfiinţată, întrébă:

„...Unde am ajuns? Am ajuns acolo, că toţĭ redactorii şi colaboratorii noştri sunt daţĭ în judecată: unii zac în puşcărie, alţiĭ se pregătesc sĕ-i urmeze. *Am ajuns acolo, că tóte capitalele nóstre sunt sleite şi cauţiunea jurnalului confiscată. Cu ḑiua de astăḑĭ „Tribuna“ nu mai póte apăre...*

„Aşadĕr guvernul şi organele lui s'ar puté bucura; ar puté crede, că şi-au ajuns scopul. Noi însĕ bine scim, că zadarnică este bucuria lor şi că scopul nu şi-l vor vedé ajuns în vecĭ vecilor.

„Fruntaşii noştri grupaţĭ în jurul „Tribunei“ şi marele public românesc, îşĭ cunosc datoria. Décă organul nostru a căḑut sub loviturile terórei, un altul îi va lua locul în curênd, şi lupta nóstră va porni cu-o putere, cu-o credinţă în viitor şi c'un entusiasm cu atât mai cuceritor!...“

Cam cum ar fi a se înţelege pasagiul din urmă, o indică întru cât-va „Tribuna“ în acelaşĭ număr al sĕu, la alt loc, scriind că fruntaşii grupaţĭ în jurul ei „sunt hotărîţĭ sĕ nu întârḑie cu ridicarea unui nou drapel al causei sfinte“, sub care nou drapel înţelege „fondarea unui nou ḑiar cu programul „Tribunei“...

In fine „Tribuna“ liniştesce pe abonaţii sĕi, că „pe urma stării penibile de acum, nu vor avé prea mult de suferit“ şi că „până la o soluţie definitivă vor primi „Fóia Poporului“ şi vor fi puşĭ în curent cu cele ce se vor face“.

Din discursul lui Coloman Szell.

Revenim adḑĭ mai pe larg asupra acelei părţĭ din discursul ministrului president Coloman *Szell*, ţinut în şedinţa de Vinerĭ a dietei, în care a schiţat situaţiunea actuală.

Étă ce a ḑis:

...Majoritatea este invinuită de minoritate, că e volnică. După părerea mea, cel ce îşĭ esercită drepturile pe basă legală şi în cadru legal, nu comite volnicie. Esenţa parlamentarismului în lumea întrégă unde esistă constituţie, se baséză pe espresiunea voinţei majorităţii. Fără de acésta parlamentarismul n'are nicĭ un sens, nicĭ un scop, şi nu-şĭ póte împlini chemarea. Décă representanţa naţională declară altă voinţă ca voinţă a naţiunei, diferită de voinţa majorităţii legale, representanţa merge spre povîrniş şi o oprire nu mai e posibilă.

Astăḑĭ minoritatea actuală, mâne o minoritate constituită pe altă basă póte sĕ declare acésta. Unde este aicĭ marginea? Unde ne vom opri, décă călcâm în picióre acest principiu? Adḑĭ din motive naţionale, mâne nu din motive naţionale; adḑĭ din radicali, mâne din reacţionarĭ; adḑĭ din îngrijirĭ naţionale, mâne din motive de naţionalitate pot sĕ se formeze minorităţĭ, carĭ pretind ale lor. Parlamentarismul va deveni un joc de minge. Abaterile de la principiul acesta sunt bune, numai pentru ca sĕ rănéscă parlamentarismul, sĕ-i causeze rănĭ pe carĭ nu le va mai repara nicĭ-odată.

Décă tesa acésta e valabilă pentru orĭ-ce constituţie, e valabilă şi pentru parlamentarism. Naţiunea maghiară, constituţia ungară şi statul ungar n'are o comóră mare numai în legile de la 1848, ci şi în parlamentarism. O altă ţéră îşĭ póte permite luxul, ca sĕ slăbéscă parlamentarismul, noi însĕ nu. Incarnaţiunea unităţii statului ungar şi a naţiunei maghiare se află în acest parlament, şi tot ce-l slăbesce, aceea slăbesce şi amenință libertatea publică, concepţiunea independenţei şi autonomiei naţiunei maghiare. Cel-ce slăbesce bastionul acesta, slăbesce însaşĭ constituţia. (*Barabas*: Nu esistă

constituție maghiară. Constituția este o minciună. O astfel de constituție nu ne trebue.) N'am intenția de a speria pe nimenĭ, însĕ acésta este convingerea mea.

Din punct de vedere al dreptului constituțional, recunosc și eu îndreptățirea resistenței. Unui guvern ilegal și volnic i-se póte refusa încuviințarea budgetului. Legile cele vechĭ încă spun, că nu e permis a guverna contra dietei și fără dietă. Ele însĕ nu recunosc, că nu se póte guverna cu majoritatea dietei. Concepțiunea ce se opune la acésta, este ou de cuc contrabandat în viéța nóstră publică mai nouă. (*Ugron* G.: Limba germană e ou de cuc), ea nu este espresiunea geniului maghiar. Unde este aicĭ dreptul public ungar? Unde e logica? Unde e punctul de oprire pe acest povîrniș? Dér chiar décă s'ar întêmpla sĕ fie un punct de oprire pe acest povîrniș, acésta ar fi numai în paguba comorei obștescĭ și a binelui public. Misiunea oposiției eu nu o vĕd în aceea, ca oposiția sĕ se pună în calea majorității. Oposiția sĕ mérgă înainte, sĕ-șĭ fixeze ținte și principii ideale. Sĕ lupte pentru ele, sĕ strîmtoreze guvernul, sĕ-l tortureze, décă trebue, dér sĕ nu i-se pună în cale și sĕ nu zădărnicéscă voința majorității.

Ce se va ajunge prin obstrucțiune? Prin obstrucția acésta nicĭ cestiunea împiedecării proiectelor militare nu se va puté resolvi. Se va ajunge prin ea numai atât, că orĭ nu se póte guverna, orĭ trebue sĕ se guverneze în afară de constituție și în afară de lege. Acésta însĕ însémnă o rană ce i-se aduce constituției și legii. rană ce împedecă desvoltarea.

Eu iau deplina rĕspundere asupră-mĭ Nu mĕ simt nicĭ îndemnat, nicĭ silit a părăsi acest loc. Sunt consciu de rĕspunderea mea. Ne stau înainte marĭ agende: regularea afacerilor economice cu Austria, cestiunea convențiilor internaționale. De când am scuturat de pe mine pravul școlei, stau aicĭ neîntrerupt. M'am identificat cu lupta Ungariei; din 1878 în fie-care an am fost chemat la vr'un post înalt. Am renunțat la fotoliul ministerial când am credut, că e necesar. Adĭ nu aflu necesitatea de a mĕ retrage. Urmeze orĭ-ce, dér legea și constituția nu vor fi vătĕmate. Décă mĕ vețĭ sili sĕ guvernez fără budget, bine, din punct de vedere al salvării republicei, care e legea supremă, și ascultând de șópta conscienței, voiŭ rĕmâne la postul meu. Națiunea sĕ judece și sĕ mĕ judece.

Sinódele.

Sinodul archidiecesan.

Ședința II. Lunĭ 14/27 Aprilie.

In ședința acésta s'a pus la ordinea dilei verificarea deputaților. S'au declarat verificațĭ 45 deputațĭ.

S'a constituit apoi sinodul. Se aleg în birou și în comisiunĭ:

Biroul: din cler M. Voileanu, Dr. M. Cristea. Mirenĭ: Dr. G. Proca, Dr. Comșa, Dr. Valer Moldovan și L. Triteanu.

Comisia verificătóre: R. Furdui, S. Hango, Ios. Murĕșan, Dr. Iancu, Dr. Liv. Lemenyi, M. Cirlea, Dr. Teodor Popescu, Dr. I. Șenchea și Dr. A. Vlad.

Comisia organisătóre: P. Cosma, Mihail Cirlea, Dr. Ioan Mihu, Ioan Papiu, Petru Pipoș, I. A. de Preda, I. cav. Pușcariu, Dr. Euseb. Roșca și V. Voina.

Comisia bisericéscă: V. Domșa, V. Demian, T. V. Gheaja, Dr. I. Popescu, Iosif Popescu, Dr. I. Farcaș, Dr. E. Mețianu, Ios. Pușcariu, Dr. Gavriil Buzura.

Comisia școlară: Dr. V. Bologa, Virgil Onițiu, Dr. P. Oprișa, Gr. Pletosu, Dr. P. Șpan, Dr. I. Stroia, V. Tordășianu, V. Almășan, Sergiu Medeanu.

Comisia financiară: D. Comșa, Nic. Moldovan, Iuliu Dan, Nic. Garoiu, Nic. Ivan, Petru Drăghiciŭ, Dr. V. Preda, Dr. N. Vecerdea, Ars. Vlaicu.

Comisia petițională: Ambr. Bârsan, Iosif Comanescu, Sim. Dragomir, Iosif Morar, Dr. Dionisiu Roman.

*

Sinodul din Caransebeș.

S'a deschis Duminecă după serviciul divin celebrat de P. C. Sa archimandritul F. Musta, asistat de protosincelul Badescu și de protopresbiterii Ghidiu, Pepa, Miclea, M. Popovicĭ și diaconul Dr. Ionescu. Sinodul fŭ deschis printr'un remarcabil discurs rostit de P. S. Sa episcopul Nicolae *Popea* din care dăm următórele:

„..Sfinte sunt aședămintele nóstre bisericescĭ și datorință avem cu toții, ca cu tărie sĕ ținem la ele, arătând viu interes, ca ast-fel prin ținuta nóstră sĕ insuflăm și strĕinilor respect fată de ele. Căcĭ cum putem aștepta ca strĕinii sĕ respecteze aședămintele nóstre, décă noi înși-ne nu le cinstim, ci le desconsiderăm?

Și décă vre-odată, apoi astădĭ în mult mai mare mĕsură suntem datorĭ sĕ ne alipim de instituțiunile și aședămintele nóstre bisericescĭ, căcĭ așa se pare, că *grele timpurĭ se apropie.* Se ivesc adecă presemnele unui timp *contrar bisericei creștine în general*, ér bisericei și némului nostru, fiilor credincioșĭ ai bisericei nóstre strĕbune în special.

Cu durere și multă îngrijire vedem, domnilor deputațĭ, că se ivesc pe alocurea *proroci mincinoșĭ*, carĭ tind *a slăbi legătura caldă dintre biserica nóstră străbună și fiiĭ ei credincioșĭ*, parte prin vênare de suflete, *proselitism*, parte prin întroducerea unei *secte religionare*, parte prin încercarea de *a dĕrîma ordinea morală creștină și în genere ordinea socială.*

Incât pentru proselitism, apoi cu una rrebue sĕ fim în curat, că între împrejutările de astădĭ nu convingerea religiósă este motorul trecerilor religionare, ci *interese personale-materiale*, și vênătorii după proselițĭ greu pĕcătuesc înaintea lui Dumnedeu și a neamului nostru, căcĭ activitatea lor produce numai slăbirea sentimentului religios și moral, ne mai vorbind de slăbirea ce produce desbinarea dintre frațĭ. *Religiunea nu e marfă de térg, prin proselitism însĕ numai térg se face cu ea.*

Secta ivită icĭ-colea este o invențiune rĕsărită în pămênt strĕin și din nenorocire se molipsesc și credincioșĭ de ai noștri de ea; ér pe cei carĭ tind la dĕrîmarea ordinei morale creștine, a ordinei sociale, d-vóstrĕ îi cunóscețĭ pré bine.

Vĕdênd acestea trebue sĕ esclam cu sfântul apostol Petru: „Fițĭ trejĭ și privegiațĭ, căcĭ dușmanul nostru, diavolul, ca un leu răcnind umblă, căutând pe cine sĕ înghită, căruia opuneți-vĕ, tarĭ fiind în credință".

Décă decĭ când-va, apoi cu deosebire astădĭ se cere trezvia și privegherea și tăria credinței. Trezvie și priveghere, pentru-ca sĕ nu fim ademenițĭ prin cuvinte dulcĭ și înșelătóre, perdĕtóre de suflet, trezvie și priveghere, pentru-ca sĕ nu cădem în cursa ce ni-se pune de către prorocii mincinoșĭ; tăria credinței pentru ca nicĭ pe un moment sĕ nu ne clătinăm în drépta nóstră credință și sĕ nu dăm aud învĕțăturilor unor rĕtăcițĭ, carĭ numai după interesele lor personale umblă; tăria credinței dic, ca ast-fel sĕ ne asigurăm esistența nóstră pe acest pămênt de-o parte, ér fericirea sufletéscă de altă parte.

Trejĭ fiind și priveghind, tarĭ fiind în credință, sĕ lucrăm, domnilor deputațĭ, între marginile legilor nóstre bisericescĭ, ca sĕ asigurăm și sĕ desvoltăm tot mai mult instituțiunile nóstre culturale. Adevĕrat este, că nisuințele nóstre sunt mult împedecate prin faptul, că nu dispunem de mijlócele materiale suficiente, dér și greutățile materiale se vor învinge, décă avem dragostea cuvenită față de biserică în genere și față de instituțiunile ei culturale în special, căcĭ dragostea mult póte, ea tóte le învinge.

Datorinței mele archierescĭ urmez, domnilor deputațĭ, când și din acest loc vĕ pun la inimă, ca representanților clerului și poporului nostru, ca la tóte ocasiunile — venind în atingere cu poporul — sĕ-l sfătuițĭ și sĕ-l ferițĭ de ispitele vrăjmașului, sĕ-l însuflețițĭ pentru dragostea către biserica nóstră străbună, sĕ-l întărițĭ în alipirea către venerabilele nóstre aședăminte bisericescĭ. Căcĭ, domnilor deputațĭ, timpurile grele sunt, și *numai o fortărétă avem și acésta este: sânta nóstră biserică!...*

Domniile vóstre, domnilor deputațĭ vețĭ avé acum ocasiune, ca sĕ luațĭ în privire mersul afacerilor nóstre eparchiale; vețĭ avé ocasiune a vĕ convinge despre activitatea Consistoriului nostru diecesan, și apoi: în cunoscință de causă vețĭ concurge cu sfatul d-vóstrĕ probat și cu hotărîrile sinodale ale d-vóstrĕ la resolvirea norocósă a cestiunilor respective.

Ating aicĭ numai două cestiunĭ de o mare importanță și carĭ reclamă o scrupulósă chibzuire. Și acestea sunt: cestiunea mănăstirilor, și cea a școlelor așa numite montane. Ambele acestea sunt de-o importanță deosebită, despre care cu toții suntem convinșĭ ast-fel, încât este superfluu, ca sĕ mĕ estind mai în special asupra importanței lor...

*

După cuvêntul de deschidere, deputații îșĭ predau credenționalele. Se constată, că sunt presențĭ 46 deputațĭ.

Ședința a II-a s'a ținut Lunĭ.

*

Sinodul din Arad.

A fost deschis Duminecă printr'un discurs rostit de archimandritul Ioan I. *Papp*, nou alesul episcop al diecesei Aradului. După-ce salută pe membrii întrunițĭ în Sinod și după-ce fac o scurtă reprivire asupra trecutului când Sinódele se puteau ține numai cu speciala concesiune de la guvern, ér adĭ sinódele parochiale și eparchiale se întrunesc de câte-orĭ cer trebuințele bisericei — continuă așa:

...După tóte acestea sciu, că mai așteptațĭ și cu tot dreptul de la mine, ca în cuvêntul acesta al meu sĕ mĕ estind și asupra afacerilor diecesei și sĕ vĕ arăt starea lucrurilor pe basa esperiențelor făcute. Acestei așteptărĭ legitime vĕ și rĕspund în liniamente generale, că de un an și mai bine, de când bunul Dumnedeu a voit sĕ stau în fruntea diecesei, am nisuit sĕ-mĭ estind atențiunea asupra tuturor lucrurilor din sfera administrațiunei și instrucțiunei, dér și venerabilul sinod va considera, că timpul a fost prea scurt și nicĭ împrejurările nu au fost de tot favoritóre pentru a obține resultatele dorite. Un început modest totușĭ s'a făcut și lucrările se continuă.

O pornire spre bine a lucrurilor se presintă în faptul, că restanțele arătate în rapórtele presentate ven. sinod din anul trecut, mai tóte s'au resolvit, nu mai suntem în restanță cu corespondențele și rĕspunsurile către înaltul guvern, nicĭ către celelalte autoritățĭ administrative.

La institutul pedagogic s'au suplinit tóte catedrele prevĕdute în lege pentru asemenea școlĭ.

Incassarea pretensiunilor și competințelor fondurilor și fundațiunilor diecesane s'au pus în curgere, și deși la încassare se întimpină diferite greutățĭ, și deși nu am putut obținea resultatele dorite, totușĭ precum se invederéză din socoți, in proporțiune cu trecutul resultatele sunt visibile.

Marĭ greutățĭ întimpinăm cu școlile din parochii.

In cursul timpului, deși ni-a succes a delătura multe scăderĭ, și a esopera respiriu pentru îndreptarea lucrurilor, mai avem multe școlĭ reflectate și pe atâtea admoniate, parte pentru scăderile interne și esterne ale edificiilor și salelor de învĕțămênt, parte pentru-că comunele nu pot asigura nicĭ minimul salarului prescris de lege.

Biserica, ca mamă, a venit până acum întru ajutorul școlei, fiicei sale, dér acum s'au cam eshauriat și resursele bisericilor și nicĭ ele nu mai pot veni ca mai nainte în ajutorul școlei; budgetul Consistorului încă nu póte provedé tóte trebuințele, de unde urméză, că susținerea unor asemenea școlĭ în viitor ne impune marĭ îngrijirĭ.

Insașĭ încassarea cultului merge cu greu, pentru-că în genere poporul nu póte suporta diferitele sarcinĭ publice; în special apoi poporul în unele locurĭ nicĭ nu contribue bucuros, pentru-că nu vede progresele așteptate, din care motiv și respective pentru resultatul slab de la examen mai mulțĭ învĕțătorĭ s'au și tras la rĕspundere.

Ca și orfana din munțĭ se presintă școla de fete cu internat; în budget nu este nicĭ o provisiune pentru ea, și pentru-că ea de sine nu se póte susține, decĭ reclamă deosebită atențiune din partea ven. sinod.

Dér față cu multele trebuințe ivite din tóte părțile, dator mĕ simt a atrage binevoitórea atențiune a ven. sinod și asupra venitului și a stării fondurilor diecesane, deosebĭ însĕ asupra acelora, carĭ concurg cu venitele lor la provederea trebuințelor administrațiunii și instrucțiunii, ca astfel ven. sinod sĕ fie în deplină cunoscință a situației, mai adaugând, că edificiile carĭ forméză proprietatea acestor fondurĭ, de-o parte cad acum sub dărĭ, de carĭ mai înainte erau scutite, de altă parte înseșĭ edificiile ca atarĭ reclamă reparărĭ și transformărĭ costisitóre.

După tóte acestea și până ce cu altă ocasiune sĕ-mĭ espun vederile și direcțiunea conducerii mele, rugând ven. sinod, ca în pertractările și desbaterile sinodale precum în trecut așa și acum sĕ rĕmânem în cadrul legii nóstre positive, declar ședința primă a sinodului nostru ordinar convocat pe diua de astădĭ de deschisă.

*

După deschiderea sinodului se numesc notarĭ ad hoc deputații I. Georgea și Dr. Mezin. Se constată, că s'au predat 53 credenționale, 46 deputațĭ sunt presențĭ. Sinodul e decĭ capabil de a aduce concluse valide. Se aleg 4 secții, cărora se predau credenționale și se anunță proxima ședință pe Lunĭ, 10 óre a. m.

SCIRILE DILEI.

— 16 Aprilie v.

Majestatea Sa monarchul, în 6 Maiŭ va veni la Budapesta unde va petrece timp mai îndelungat.

Intêlnirĭ de domnitorĭ. Regele *George* al Saxoniei a sosit alaltăerĭ în Viena pentru a face o visită Majestății Sale monarcului nostru. — Regele *Eduard* al Angliei a sosit tot alaltăerĭ, Lunĭ, în Roma, pentru-ca sĕ facă o visită la curtea italiană.

Turburările antisemite din Chișineu. Țarul a trimis la Chișineu un comisar special însărcinat cu cercetarea asupra causelor și urmărilor turburării din Chișineu (Basarabia). După un raport mai nou numĕrul victimelor turburării cresce di de di, fiind-că mulțĭ individĭ au primit rănĭ grave. Până acum au murit 85 persóne în urma rănilor primite.

—*Guvernul român* șĭ-a manifestat, pe cale diplomatică, téma la Petersburg, ca ororile antisemite din Chișineu sĕ nu aibă de efect o mișcare de emigrare a Evreilor basarabenĭ în România. Guvernele ambelor state au cădut de acord asupra următórelor mĕsurĭ, spre a preveni acéstă emigrațiune în țéră. Rusia nu va elibera nicĭ un pasaport unui Evreu supus rus și guvernul român va opri întrarea în țéră a orĭ-cărui călĕtor din Rusia, de religie mosaică. In consecință, ministeriul a trimis câte o telegramă confidențială șefilor de vamă din Unghenii românĭ și Burdujenĭ, ordonând sĕ fie întorșĭ de la granița toțĭ Evreii supușĭ rușĭ, chiar când vor presenta pașapórte în regulă. Mĕsurĭ de siguranță contra unei eventuale încercărĭ de imigrațiune a Evreilor basarabenĭ s'au luat și alte puncte de frontieră, dinspre Rusia, în afară de Unghenĭ și Burdujenĭ. Din Galațĭ se scrie, că și în portul Galațĭ s'a ordonat o severă supraveghiare a călĕtorilor venind cu vaporul din porturile rusescĭ.

Pod de fier peste Olt. Din Făgăraș se vestesce, că s'a hotărît construirea unui pod de fier peste Olt, pod care va lega Făgărașul cu comuna Galațĭ. Acest pod are însemnătate și din punct de vedere strategic.

Agitațiunĭ contra dinastiei sêrbescĭ. O scire telegrafică din Belgrad spune, că poliția a confiscat la vama din Belgrad o ladă plină cu broșurĭ anti-dinastice. Lada a fost predată la gara din Neoplanta (Ujvidek). In broșură poporul sêrbesc este învitat sĕ proclame de rege pe prințul *Mirko* din Muntenegru.

Defraudare. La perceptoratul din Oravița s'a descoperit o defraudare de 30.000 coróne, Cassierul Rieser și controlorului Szabó au fost arestațĭ. Ei au spus. că malverisațiunile le esercéză de 10 anĭ. (!)

Princesa Luisa. Intre princesa Luisa de Toscana și curtea saxonă s'a încheiat o învoiélă cu privire la copilul, a cărui nascere se așteptă în curênd. O móșă și o îngrijitóre au sosit din Dresda în Lindau. Un jurisconsult regesc, care representă pe oficialul stării civile pentru curtea saxonă, încă va sosi pe la finea lunei în Lindau. Trei sĕptĕmânĭ după nascere, fosta

princesă de corónă va preda copilul persónelor designate din partea Curţii saxone.

„Esposiţiunea din Atena" este numele unui ḑiar, care a început sĕ apară la Bucurescĭ, odată pe săptĕmână, în limba română şi francesă. Director-proprietar este d-l D. C. Butculescu.

Concurs. Până în 12 Maiŭ se póte concura la oficiul de director-contabil la cassa de împrumut şi însoţire din Bicaz (Bekas, comit. Ciuc). Postul e retribuit c'un salar de 1400 cor. Se cere cauţiune de 1000 cor. Preşedintele însoţirii e d-l Ioan Urziceanu.

Logodnă. D-l Corneliu *Isacu* din Alesandria (România), originar din Sebeşul-săsesc, şi d-şóra Elena *Ganea* din Făgăraş — logodiţĭ.

Nou stabiliment de băi. In „Tĕrgul cailor" Nr. 17, presbiteriul evang. săsesc va deschide în Maiŭ a. c. noul sĕu stabiliment de băi, ce constă dintr'o hală de înotat, din duşurĭ şi băi de vană. Amĕnunte în anunţul ce-l publicăm pe pag. 4.

Lupta contra corsetului. Comitetul pentru reformarea vestmintelor al societăţii *„Binele femeii"* din Hamburg, a trimis un circular către toţĭ directorii, regisorii, către administraţiile de garderobe, către primele artiste de la teatrele germane din imperiu şi streinătate, cu rugarea, ca sĕ înlăture purtarea corsetului, unde acesta stă în contradicere cu tradiţia istorică.

Judecată solomoniană. In vagonul unui tramwaiŭ electric se iscă certă între două dame, pentru deschiderea ferestrei. Una susţiné că móre, décă conductorul va deschide feréstra, cealaltă ḑise, că o lovesce damblaua, décă feréstra rĕmâne şi mai departe închisă. Conductorul, chemat ca arbitriu, nu scia ce sĕ facă? Dér, étă, un pasager îl scapă din încurcătură. „Deschide feréstra, d-le conductor, ḑise pasagerul, atuncĭ móre una, după aceea o închide éră, atuncĭ móre cealaltă damă, în chipul acesta vom avé linişte."

Din rapórtele sinodului archidiecesan.

Raportul epitropesc.

Din raportul senatului epitropesc notăm:

Raportul arată începuturile zidirei catedralei, ér despre colecta făcută pentru catedrală cuprinde următórele:

„Cu cea mai vie satisfaţie sufletéscă suntem datorĭ sĕ vestim Vener. sinod, că colecta acésta a întrecut şi aşteptările nóstre şi tóte soiurile de colecte, ce s'au întreprins la noi Românii până aci. In primul rĕnd ilustra familie Mocsonyi a premers ca tot-déuna cu esemplul cel mai strălucit, oferind spre ajungerea frumosului scop 60,000 cor. Prin acest ofert nobila familie Mocsonyi şi-a câştigat un nou titlu la stima şi recunoscinţa fiilor bisericei nóstre din întréga metropolie. Cu mult zel creştinesc s'au asociat în urmă şi ceilalţi fruntaşi din metropolie, cum şi întréga preoţime şi învĕţătorimea nóstră din archidiecesă, aşa că sumele subscrise dau peste tot 232,096,08 coróne, din care până acum a incurs 103,894,51 coróne.

„Incassările şi subscrierile nouĕ sĕ fac şi acum, şi cei-ce pot, grăbesc sĕ subscrie şi sĕ se achite de angajamentul luat.

„In special au subscris: *a*) particularĭ şi comune bisericescĭ suma de 211,584·56 cor., *b*) Guvernul ţĕrii 15,000 cor., *c*) singuraticĭ din 125 parochii 5,511·52 cor. In total 232,096,08 cor.

Averea fondurilor archidiecesane, care cu finea anului 1901 a fost de 5,648,887 coróne 05 banĭ, la sfêrşitul acestui an a fost de 5.794.620 cor. 52 banĭ, decĭ s'a sporit cu 145,733 coróne 47 banĭ.

Incassările din taxele sidocsiale în favorul fondului general administrativ, au fost de 28.364 cor. 14 banĭ, mai puţin cu 9400 coróne 69 banĭ ca în anul precedent.

Fondul de pensiunĭ al archidiecesei a ajuns cu finea anului la suma de 447,314 coróne 21 banĭ şi arată o crescere de 71,325 cor. 28 banĭ. Suma pensiunilor pentru anul trecut a fost de 13,891 cor. 21 banĭ.

Depositele fructifere, carĭ cu finea anului 1901 au fost de 537,458,79 cor. s'au redus la 536,452,61 cor. Reducerea provine din conversiunea regaliilor.

Averea comunelor bisericescĭ la finea anului 1901 a fost preste tot de 19,066,911 cor. 01 ban.

După-ce însĕ în anul acesta s'a făcut nouă inventarisare pe 10 anĭ, şi s'au constatat mai cu esactitate şi pasivele, ér unele comune au evaluat preţul edificiilor la o sumă mai mică, de cum de fapt este şi fusese evaluat la datele anteriόre, după substragerea pasivelor de 783,242 cor., rĕmâne o avere curată numai de 18,263.669 cor. 01 ban.

Dăruirile mai însemnate au fost următórele:

a) Donaţiunea de preste 40,000 coróne în realităţĭ şi scrisurĭ fonciare, făcută archidiecesei de fericitul Nicolae Vlad, fost jude regesc, rĕposat în Sibiiu, cu scopul de a se da stipendii la gimnasiştii de religiunea nóstră.

b) fundaţiunea lui Gavriil Nichita din Suciul-de-jos, tractul Solnocului, de 2000 cor. numĕrar şi realităţĭ, în favorul bisericei de acolo;

c) donaţiunea de 2000 cor. a Anei Ringler din Salaşul-superior, tractul Haţegului;

d) donaţiunea preotesei vĕduve Susana Şuiaga din Lăpuşnic de 2000 cor. (acţii de la Grăniţerul) în favorul bisericei de acolo;

e) donaţiunea de 1500 cor. făcută de rĕposatul paroch Ioan Popovicĭ din Aciliu, tractul Sĕliştei, bisericei de acolo;

f) donaţiunea Mariei Prodan din Cojocna, în sumă de la 1600 cor. pe séma bisericei de acolo;

g) fundaţiunea de 1000 cor. făcută de Dumitru Furdui bisericei nóstre din Sohodol-Poiană;

h) fundaţiunea de 400 cor. a d-nei Sabina Preda născ. Andreica în memoria rĕposatului ei tată, pe séma bisericei din Câmpenĭ.

Din raţiociniile restante la parochii au întrat 11,593 şi sunt încă restante 1539.

Dintre raţiociniile protopresbiteratelor, fondurilor şi fundaţiunilor administrate de eforii, epitropii protopresbiterale şi alte corporaţiunĭ, trebuia sĕ între 715. Au întrat însĕ numai 650, ér 65 sunt în restanţă.

Din Murĕş-Uióra.

(O petrecere românéscă cu cântări unguresci. — Cine a fost conducĕtorul?)

— Aprilie 1903.

Nu apucasem încă sĕ merg acasă în vacanţa sf. Pascĭ, şi am auḑit, că Românii din Murĕş-Uióra aranjéză în ḑiua a doua (2) a sf. sĕrbătorĭ o petrecere împreunată cu concert şi teatru. M'a atins fórte plăcut acéstă veste, vĕḑĕnd, că Românii de acolo dau semne de viéţă, cu tóte că trăesc în mijlocul unor marĭ şoviniştĭ ungurĭ. Hai dér la Murĕş-Uióra!

A doua ḑi de Pascĭ pe la 6 óre d. a. îmĭ fac toaleta, i-au băţu 'n mână, şi la drum, că dóră-i numai colea... Când am sosit, nu era nimenĭ în sală, decât păreţii împodobiţĭ cu două oglinḑĭ, şi bina sĕrăcăciósă.

Incetul cu încetul s'adună óspeţii şi sala se umple. Printre óspeţĭ am zărit şi câţĭ-va şoviniştĭ.... Aşteptam cu neastîmpĕr ridicarea cortinei şi esecutarea programului, fiind în buna credinţă, că Românii din Murĕş-Uióra avĕnd aprópe cu toţii niţică carte, vor arĕta, că sunt vrednicĭ a se numi strănepoţii gloriosului Traian şi pĕtrunşĭ de simţĕminte curat românescĭ vor delecta pe ascultătorĭ cu nisce cântărĭ şi doine frumóse românescĭ, arĕtând şoviniştilor presenţĭ ce póte Românul şi că iubirea şi dragostea faţă de tot ce e românesc, pe lângă tot şovinismul lor, nu se pot suprima.

Ridicându-se cortina am şi vĕḑut un corist încins cu o frumósă cingĕtóre în tricolor naţional românesc, ale căreia capete atêrnau până la genunchĭ. Indată la început mi-se părea, că nisce Românĭ neaoşĭ au sĕ delecteze şi sĕ distreze publicul ascultător cu frumóse cântece românescĭ, oferind o séră plăcută, de la care toţĭ Românii sĕ se împrăscie cu dulcĭ suvenirĭ. Insĕ cu durere trebue sĕ constat, că pe lângă tot entusiasmul ce l'am avut — vĕḑĕnd că şi Românaşii noştri dau semne de viéţă — am rĕmas fórte desamăgit; adecă programul a fost impestriţat cu 2 cântărĭ unguresci: „Száll a madár" şi...? cealaltă mai sci-o hantătaru căcĭ nu mĭ-am putut'o însemna bine. Esecutate fiind acestea două puncte, nu le aplaudau numai Ungurii strigând „éljen" şi „hogy volt", ci chiar şi unii Românĭ pĕcătoşĭ strigând „trăiéscă".

„Csárdáşurile" încă n'au lipsit; părea că me aflu la o petrecere adevĕrat ungurésca! De „Romană" nicĭ vorbă, ér „Ardelénă" dór' una de am auḑit şi şi aceea amestecată cu nisce caricaturĭ din „csárdás". Ar fi vai şi amar de capul nostru, décă toţĭ Românii ar face ca cei din Murĕş-Uióra!

Sĕ spună bieţii Românĭ duşĭ în rĕtăcire, că ce au câştigat cu „Száll a madar" şi cealalta? Au dóră îi laudă şoviniştii? Au câştigat însĕ în schimb dispreţul Românilor cu inimă românéscă pe de-o parte, ér pe de altă parte compătimirea pentru neghiobia lor.

Au mai fost în M.-Uióra petrecerĭ de felul acesteia, aranjate tot de Românĭ de acolo, dér nicĭ poveste de cântărĭ unguresci şi „ciardaşurĭ". Şi de-ce? Pentru-că au avut în frunte pe zelosul şi harnicul protopop Dr. Sebastian P. *Radu*, care nicĭ când n'a permis, ca cu atarĭ ocasiunĭ programul sĕ fie batjocurit cu cântărĭ unguresci, orĭ se sĕ jóce „ciardaşurĭ."

In anul acesta însĕ, după cum sunt informat din isvor sigur, Uiorenii, fără a mai cere sfatul Prea On. Domn protopop, părintele lor sufletesc, şi fără a-l mai ruga sĕ ia asupra-şĭ sarcina de conducĕtor, ei de capul lor au aranjat petrecerea avĕnd în frunte pe cantorul Băcilă. După cum se spune, ei au vrut ca pe Prea On. D. protopop sĕ-l surprindă. Minunată surprindere! Cu „Száll a madár" şi mai nu sciu ce! De capul lor au făcut şi de cap şĭ-au şi făcut! Mai ales d-lui cantor Băcilă, ca celui cu mai multă iscusinţă, îi póte servi spre frumósă cinste!! La vedere arată mult d-l cantor, dér din fapte se vede, că la cumpĕnă trage puţin.

In anii trecuţĭ petrecerile de felul celei de acum, avĕnd în frunte pe zelosul protopop şi fiind curat românescĭ, fără „Száll a madár" şi „csárdásurĭ" erau frecventate şi de inteligenţă. Acum însĕ inteligenţa s'a abţinut cu totul de a lua parte, pentru ce şi merită tótă lauda.

De încheiere: Fraţii Românĭ când fac petrecerĭ, sĕ-şĭ alégă conducĕtor brav, pĕtruns de simţĕminte curat românescĭ şi sĕ nu se lase a fi conduşĭ de vre-un semidoct, ca sĕ nu se facă de rîsul lumei, ca cei din Uióra.

Ineb.

Necrolog. In Budatelec a rĕposat la 27 Aprilie **Mariţi Olteanu n. Soponescu** în etate de 20 anĭ şi în al doilea an al căsĕtoriei. Inmormĕntarea i-se va face mâne Joi, 30 Aprilie. O jelesc Emil Olteanu ca soţ, Silviu ca fiiu, şi alte rudenii.

ULTIME SCIRI.

Petersburg, 28 Aprile. Ţarul a ordonat dictatura în Finlanda pe timp de trei anĭ.

Ueskueb, 28 Aprilie. Trupele turcescĭ au început acţiunea contra Albanesilor. Două-ḑecĭ batalióne cu 18 tunurĭ au plecat la Prizrend, ca sĕ forţeze pe Albanesĭ a primi reformele. S'a început deja desarmarea Albanesilor. In Serbia-veche sunt concentraţĭ 60,000 soldaţĭ cu 108 tunurĭ. In tóte oraşele şi satele vor lăsa garnisóne, micile întăriturĭ albanese vor fi dĕrîmate, conducĕtorii vor fi prinşĭ şi internaţĭ în Asia, până când se va restabili ordinea.

Literatură.

Din „Ediţiunile despărţĕmêntului Lugoşiŭ al Asociaţiunei" a apărut broşura a III-a, sub titlul **„Dr. Athanasie Marienescu.** Dialectul român bănăţian. Studiu scris pe basa poesiilor dialecticale ale lui Victor Vlad Delamarina". Reproducere după „Drapelul". Preţul 15 banĭ.

—A apărut tomul I. din *„Novele"* de Vasilie Ranta *Buticescu*. Broşura are 286 paginĭ şi conţine istorióre frumóse scrise într'un limbagiu plăcut. Preţul ei e 1 cor. 60 banĭ plus 20 banĭ porto. Se póte procura de la tipografia A. Mureşianu, Braşov.

Diverse.

O concurenţă a cusătoreselor. Prin cuvêntul, cusător şi cusătorésă se înţeleg persónele, carĭ au meseria de a cóse şi în special haine. Industria cusătoriei este fórte veche şi chiar din timpul lui Diocleţian sĕ fie edicte relative la acéstă meserie (anul 301 înainte de Christos).

In anul 1675 însĕ s'a autorisat pentru prima óră ca sĕ se formeze comunitatea cusătoreselor femei, pentru-că după cum ḑice edictul, „este convenabil şi potrivit pudórei şi modestiei femeilor şi fetelor de a le permite sĕ se fie îmbrăcate de persóne de acelaşĭ sex ca şi dênsele". Chiar după acéstă dată însĕ femeile cusătorese erau însărcinate numai cu a cóse haine ér ajustarea era făcută de către meşterii-tăetorĭ, carĭ erau bărbaţĭ.

In anul 1781 au obţinut femeile pentru prima óră dreptul de a se forma în comunitate de meşterĭ-tăetorĭ, avĕnd totuşĭ o mulţime de restricţiunĭ, la drepturile lor, restricţiunĭ carĭ au dispărut tocmai în anul 1789.

Étă decĭ cât de mult timp a trebuit sĕ lupte bietele femei, până când sĕ-şĭ pótă câştiga unul măcar din drepturile lor! Câtă deosebire între anii 1798 şi anul de fericire 1903, când femeile vor sĕ devină şi representanţĭ de ai naţiunei.

Sĕ ne ierte însĕ cititórele, décă vom căuta în ceea-ce urméză sĕ le arĕtăm, că afară de bărbaţĭ mai sunt încă şi alte fiinţe carĭ le fac o concurenţă teribilă.

Industria cusătoriei o practică, şi încă într'un mod miraculos, nişte micĭ păsărele al căror ciripit este cu mult mai pianissimo de cât ciripitul multor oratóre; ba încă aceste micĭ şi drăguţe fiinţe (vrĕu sĕ ḑic pasĕrile) au meritul de a nu le trebui nicĭ măcar acul indispensabil orĭ-cărei bune menagere. Pitulicea cusătóre, care trăesce prin sudul Spaniei, Italiei, Greciei şi prin Algeria îşĭ face cuibul cosând în mod fórte solid frunḑele diferiţilor arborĭ.

Ea face cu ajutorul ciocului, nisce micĭ găurele pe marginile fie-cărei frunḑe şi apoi tot cu ciocul trece unul sĕu mai multe fire de păianjen sĕu de fibră de plante. Cu modul acesta, unind între ele mai multe frunḑe, forméză ca un fel de cornet în interiorul căruia îşĭ aşéză cuibul. Cuibul îl forméza din câlţĭ amestecaţĭ cu lână şi pânză de păianjen. Pe dedesuptul cuibului pitulicea mai cóse încă o fóie de arbore în aşa mod, încât sĕ formeze ca un fel de somieră cu resorturĭ, ér pe deasupra aşédă alte foi, carĭ sĕ servéscă ca învĕlitóre şi prin carĭ face o găurice circulară pentru eşire.

Cuibul care în general are forma unei pungĭ ovale, pitulicea îl aşéză în mijlocul altor frunḑe şi florĭ, astfel încât sĕ fie la adăpostul privirilor pasĕrilor răpitóre. In timpul când cuibul încă nu e complet gata, femela deja ouă primul ou şi atuncĭ masculinul continuă singur cu finirea cuibului.

D. Brehm ne spune cum-că Tristan observând modul cum o pĕreche de pitulicĭ îşĭ construia cuibul, a vĕḑut că operaţiunea a durat timp de o lună de ḑile şi că primul ou pe care l'a ouat pitulicea. era produs pe când cuibul încă nu era gata de tot, ci avea înălţimea numai de un lat de deget; la finit când s'au născut puii, cuibul avé înălţimea de trei laturĭ de deget, şi atuncĭ era complet gata.

Etă decĭ pitulicile cusătorese, fără firmă elegantă, însĕ cosânduşĭ cuibul în modul cel mai solid posibil, fără ac şi mai cu sémă întrecĕnd pe cusătoresele nóstre prin faptul, că au lucrul gata tocmai la timp. Câte din cusătorese pot óre a se făli cu faptul de a se ţine de vorbă ca sĕ isprăvéscă lucrul la ḑiua anunţită?

Dér nu sunt numai pitulicile acele carĭ fac concurenţă în industria cusutului, căcĭ pasĕrea numită Ortotom, şi care trăesce prin munţii Himalaya (din Asia) este tot atât de măiestră în acéstă meserie ca şi cele dintâiŭ. Ortotomul îşĭ face cuibul din trestie, bumbac şi lână, pe care le aşédă érăşĭ între frunḑe pe carĭ le cóse cu ajutorul ciocului, întrebuinţând ca fire bumbacul pe care-l tórce ea însaşĭ. („Conserv.")

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

ANUNŢ!

Noul stabiliment de băi din Têrgul cailor nr. 17,

se deschide în Maiŭ a. c.

Stabilimentul constă:

dintr'o hală de innotat, din duşe şi băi de vană.

Hala de innotat cu un bazin de 200 metri cuadraţĭ, are în etagiŭ 34 cabine de desbrăcat şi o sală de desbrăcat pentru şcolarĭ cu 90 locurĭ, mai departe un loc de curăit cu duşă şi cu instalatiune pentru spalatul picióreln. Hala de innotat **se póte folosi iarna şi vara.**

Duşele se află într'o odaiă separată cu loc de desbrăcat separst.

Băi de vană sunt 15 şi anume: 7 de clasa I şi 8 de clasa II. Una din cele 7 băi de clasa I este întocmită pentru băi medicinale.

Stabilimentul este luminat electrică, avênd instalaţiune proprie.

Băile se vor folosi în modul următor:

a) **Scalda de înnotat:**

§. 1. Scalda de înnotat este deschisă:

Dela 1 Maiŭ până la 30 Septemvre, dela 6 óre diminéţa până la 9 ó. séra.
Dela 1 Octomvrie până la 30 Aprilie, „ 8 „ „ „ „ 9 „ „

În ḑiua întâie de Pasci, ḑiua întêie de Rosaliĭ şi ḑiua întâie de Crăciun institutul remâne închis. Dumineca şi în celelalte serbătorĭ se deschide numai la 10 şi jumêtate óre a. m.

§. 2. Orele de scaldă se distribue în modul următor:

Dela 1 Maiŭ până la 30 Septemvrie:

Femeile: înainte de amédḑi dela 8—11, după amédḑi dela 2—4 óre.

Dela 1 Octomvrie până la 30 Aprilie:

Femeile: înainte de amédḑi dela 9—11, după amédḑi dela 2—4 óre.

Dela 1 Maiŭ până la 30 Septemvrie:

Bărbaţiĭ: înainte de amédḑi dela 6—8 óre, şi dela 11—1 óră p. m. după amédḑi dela 4—9 óre.

Dela 1 Octomvrie până la 30 Aprilie:

Bărbaţiĭ: înainte de amédḑi dela 8—9 óre şi dela 11—1 óră p. m., după amédḑi dela 4—9 óre séra.

Din 1 Septemvrie până în 30 Iunie, Mercurea şi Sâmbăta după amédḑi dela 2—6 óre, scalda de innotat **este numai pentru copiĭ** de şcólă, şi adecă: Mercurea pentru fetiţe şi Sâmbăta pentru băieţĭ.

§. 3. În sala de innotat şi în localităţile de desbrăcat fumatul **este oprit.**

§ 4. Orĭ-ce necurăţenie în localităţile institutului este strict oprită, ér pentru scuipat sunt scuipătóre.

§ 5. Scalda de innotat se póte întrebuinţa, numai după-ce óspele va fi folosit duşa şi îşĭ va fi curăţit piciórele în reservoirile destinate spre acest scop.

Mai na'nte de curăţirea trupului, scalda de innotat **nu este permis a se întrebuinţa.**

§. 6. Scăldatul fără costumul recerut **nu este permis,** asemenea este oprit a părăsi cineva localul desbrăcat sêu pe jumêtate îmbrăcat.

§. 7. Intrebuinţarea de săpun în scalda de innotat este oprită, curăţirea trupului are a se face în localul cu duşurĭ (§. 5.).

§. 8. Strigatul, cântatul, larma etc. sunt strict interḑise.

§. 9. Timpul de scaldă durézá trei sferturĭ de óră.

b) **Scaldele de vană:**

§. 1. Aceste încă **sunt deschise** dela 7 óre diminéţa până la 9 óre séra. În ḑiua întâie de Pascĭ, ḑiua întâie de Rosaliĭ şi ḑiua întâie de Crăciun institutul remâne închis. Dumineca şi în celelalte sêrbătorĭ se deschide numai la 10 óre şi jumêtate.

§. 2. Fie care óspe are se aştepte în sala de aşteptare până i-se pregăteşte scalda.

§. 3. Timpul de scaldă este o óră. Cine voesce sê se scalde mai mult, trebue sê şĭ scótă éră-şĭ alt bilet.

§ 4. Mobilele trebuesc cruţate şi nu este permis a-le murdări.

§. 5. La întrebuinţarea robinetelor pentru apă caldă sêu rece este a se umbla cu mare grije şi cruţare.

Taxele de baie:

1. Scalda de innotat.

a) **Pentru adulţĭ:** cu rufărie, conţinênd costumul de scaldă şi ciarşaf o scaldă 40 fil., 12 scalde 4 coróne.
„ „ fără rufărie o scaldă 30 fil., 12 scalde 3 coróne.

b) **Copiĭ** sub 14 anĭ: cu rufărie o scaldă **30** fil., 12 scalde **3** coróne.
„ „ „ fără „ „ „ **20** „ 12 „ **2** „

c) **Instrucţiunea de înnotat** (curs 2 lunĭ). 1. Adulţiĭ plătesc pentru un curs **10** coróne. 2. Copiĭ plătesc pentru un curs **8** coróne.

2. Scaldele de vană:

Clasa I. cu rufărie, ştergar şi ciarşaf o scaldă **1** coróná.
Clasa II. „ „ „ „ „ „ **60** fileri.

Observare: Scaldele de vană se socotesc numai cu rufărie. Pentru fie-care bucată (ştergar, ciarsaf etc.) ce s'ar cere mai mult, este de a se plăti 10 fileri.

3. Saldele medicinale se cuprind într'un tarif separat.

4. Duşe. Localul de frotat şi de massat.

§. 1. Intrebuinţarea acestora este permisă dela 7 óre diminéţa până la 9 ore séra. Timpul de folosire pentru bărbaţĭ şi pentru femei este tot cel fixat pentru scalda de innotat.

§. 2. Pentru massat are a se scóte bilet separat.

§. 3. Intrebuinţarea frotatului sêu massatului durézá până la o jumêtate de óră.

PRESBITERIUL EV. de CONF. AUGSB.

CONVOCARE.

Între obiectele pentru adunarea generală ordinară, convocată pe 24 Martie a. c. sub punctul 7. a fost susceputá propunerea direcţiunei pentru înfiinţarea unei filiale.

Având în vedere dispoziţiunile §-lui 30 din statute, în sensul cărora, la luarea de decisiunĭ pentru înfiinţarea de filiale sê recere, ca în adunarea generală ordinară sê fie representate cel puţin una terţialitate (1000 acţiunĭ) a acţiunilor esmise, find-că la adunarea generală ordinară din 24 Martie a. crt. au fost representate numai 868 — susamintita propunere a direcţiunei s'a relegat la o adunare estra-ordinară, când sê va lua decis, eventual pe lângă aplicarea alineatului 2 din §-ful 27 din statute.

Pe basa acestui decis, domniĭ acţionarĭ ai institutului de credit şi economiĭ **„Silvania“,** societate pe acţiunĭ, sunt invitaţĭ a participa la

adunarea generală estra-ordinară,

care sê va ţiné în Şimleul-Silvaniei la 5 Iunie 1903 st. n. înainte de amédḑi la 10 óre în localitatea institutului.

Obiectul acestei adunărĭ generale estra-ordinară va fi, punctul 7 din programa adunăriĭ gen. ordinară din 24 Martie a. c.:

Propunerea direcţiunei referitor la înfiinţarea unei filiale.

Sê atrage atenţiunea domnilor acţionarĭ la dispositiunea §-lui 28 din statute în sensul căruia „la adunarea generală au vot numai acei acţionarĭ, carĭ cu cel puţin jumêtate de an mai înainte sunt trecuţĭ în registrul acţionarilor şi ca atarĭ cel puţin cu una ḑi înainte de adunarea generală, la direcţiunea institutului sêu la locurĭ desêmnate prin direcţiune, au depus acţiunile sale eventual şi documentele de plenipotinţă. Acţiunile depuse în locurĭ desêmnate prin direcţiune se vor lua în considerare numai în cât reversalul despre depunerea acolora cu una ḑi mai 'nainte de adunarea generală s'au depus la direcţiunea institutului“.

Pentru depunerea, respective primirea acţiunilor şi a documentelor de plenipotenţă pentru acéstă adunare s'au desêmnat, respective au fost rugaţĭ, institutele „Albina“ în Sibiiu, „Sătmăreana“ în Seinĭ, „Sêlăgiana“ în Jibou, „Bihoreana“ şi cap.tlul gr. cat din Oradea-mare, „Lugoşiana“ în Lugoşiŭ, „Chiorana“ în Şiomcuta „Oraviţiana“ în Oraviţa, „Economul“ în Clujiŭ, „Bistriţiana“ în Bistriţa şi dd. Vasiliu Pătcas în Hotoan şi Florian Cocian în Cehul-Silvaniei.

Acţiunile, documentele de pleripotinţă şi reversalele despre depunerea acţiunilor la locurile mai sus desêmnate sunt a se presenta la institut până la 4 Iunie st. n. 4 óre după amédḑi.

Şimleul-Silvaniei, la 18 Aprilie 1903.

(948,1—1.) Direcţiunea institutului.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.